

Jonas Qvarfordt

Vattenmyndigheternas samråd

Ärendet

Med anledning av ändringar i EU-direktiv (genom direktiv 2013/39/EU), som bland annat innebär tolv nya prioriterade ämnen inom vattenpolitikens område, har vattenmyndigheterna tagit fram förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer (MKN) som är på samråd fram till och med den 30 april 2018.

Danderyds kommun har beretts möjlighet att ge synpunkter på två delsamråd inom vattenförvaltningen. Dels förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS i grundvatten, samt reviderade miljökvalitetsnormer för särskilda förorenade ämnen (koppar och zink) i ytvatten. Dels arbetsprogram med tidplan för Norra Östersjöns vattendistrikt.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att överlämna kommunledningskontorets synpunkter i enlighet med tjänsteutlåtandet som svar i samrådet.

Bakgrund

Med anledning av ändringar i EU-direktiv (genom direktiv 2013/39/EU), som bland annat innebär tolv nya prioriterade ämnen inom vattenpolitikens område, har vattenmyndigheterna tagit fram förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer. Dessa ska beslutas senast i december 2018. Eftersom problem med höga halter av perfluorerade och polyfluorerade ämnen (PFAS) i dricksvattentäkter uppmärksammats har vattendelegationerna beslutat att även elva av dessa prioriterade ämnen i grundvatten ska ingå i beslutet, PFAS (summa 11).

Utöver det har vattenmyndigheterna tagit fram ett förslag till reviderade miljökvalitetsnormer för ekologisk status i ett antal vattenförekomster. Anledningen till detta är att bedömningsgrunderna för koppar och zink, som ingår som särskilda förorenande ämnen i ekologisk status, har ändrats.

Jonas Qvarfordt

Ett delsamråd behandlar förslag till reviderade föreskrifter om kvalitetskrav (miljökvalitetsnormer) för vattenförekomster i respektive vattendistrikt avseende nya prioriterade ämnen i ytvatten, PFAS (summa 11) i grundvatten samt koppar och zink i ytvatten. Samrådet innehåller också förslag till åtgärdsprogram 2018–2021. Åtgärdsprogrammet omfattar de sex nya prioriterade ämnen som har uppmätts i halter över gränsvärdena i ytvatten samt över riktvärdet för PFAS (summa 11) i grundvatten. Syftet med åtgärderna är att miljökvalitetsnormerna för dessa ämnen ska kunna följas.

Vattenmyndigheterna önskar även synpunkter inom delsamrådet om *Arbetsprogram med tidplan*. Inför kommande förvaltningscykel önskas synpunkter på de olika arbetsmomenten, vilka underlag som ska tas fram, när och hur synpunkter kan lämnas samt när de formella besluten fattas. Samrådet innehåller fyra frågor som Vattenmyndigheten särskilt vill ha svar på: 1. Är det tydligt vilka arbetsmomenten är och när de kommer att genomföras under denna förvaltningscykel? 2. Är det tydligt hur just du berörs av vattenförvaltningen? 3. Är det tydligt hur och när det går att delta och tycka till om arbetet med vattenförvaltningen under denna förvaltningscykel? 4. Är det tydligt hur synpunkterna från samrådet tas om hand under denna förvaltningscykel?

Kommunledningskontorets yttrande

Synpunkter inom delsamråd om förslag till åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer (Dnr 537-5322-2017)

Övergripande är samrådshandlingarna med bilagor välformulerade och uppfattas väl underbyggda. Det är dock problematiskt att dataunderlaget är bristfälligt. Endast två procent av alla Sveriges ytvattenförekomster har fått en klassificering baserad på en eller flera mätningar av de nya prioriterade ämnena.

Med anledning av remitterat förslag avseende ytterligare tillagda PRIO-ämnen efterfrågas kompletterande stöd till kommunerna. I dagsläget finns det många miljöföroreningar inom såväl särskilt förorenade ämnen (SFÄ) som PRIO-ämnen. Det är väldigt få personer som har kompetens att veta vilka parametrar som är relevanta att screena/följa i respektive vattenförekomst och var man skall söka efter källan för att komma tillrätta med problemet när man väl konstaterat förhöjda halter som behöver åtgärdas.

En tydligare vägledning riktad till kommuner att ha som stöd vid miljöövervakning och åtgärdsplanering behöver tas fram. I vägledningen bör det till exempel framgå vad respektive ämne är för något, hur det används i industrin/samhället, om det är förbjudet i dagsläget, spridningsvägar och nedbrytningstider samt hur man kan åtgärda ett

Jonas Qvarfordt

eventuellt problem med ämnet. Det vore även bra om ”fokusparametrar”, som kommunerna kan fokusera på, pekades ut för respektive vattenförekomst utifrån riskanalys.

Avseende MKN för miljögifter så efterfrågas en vägledning för åtgärdsarbetet om hur man skall resonera i sådana fall där flera satta MKN är i konflikt med varandra. Exempel följer:

I urbana sjöar/havsvikar har man ofta problem med såväl övergödning som miljögifter i både vatten och sediment. Om övergödningen är så långtgående att internbelastning har blivit en stor orsak till övergödningssymptomen så kan internbelastningen behöva behandlas för att MKN för ekologisk status skall kunna nås inom satt tidsram. Behandling kan göras med flera olika metoder men de vanligaste och mest beprövade är muddring och fosforfällning med hjälp av aluminium.

Muddring åtgärdar inte bara internbelastningsproblematiken utan tar även bort miljögifterna från sjön. Det är dock en mycket dyr metod. Därtill kan den vara problematisk/omöjlig att genomföra i urbana miljöer då avvattnings av sedimenten kräver stora ytor. Man riskerar att grumla upp miljögifter längre ner i sedimenten och muddring kommer med de nya bedömningsgrunderna för hydromorfologi i kustvatten anses som en modifiering av hydromorf. Det innebär att man kanske får god status på ekologisk status med avseende på näringsämnen men sämre ekologisk status då man modifierat hydromorf. Samma resonemang gäller även kvalitetsparametern bottenfauna som allvarligt skadas vid muddring. Näringsämnena får grön flagg men bottenfauna dör.

Fällningsmetoden är, i jämförelse med muddring, billig. Den är säker och effektiv och den är genomförbar i urbana miljöer där det är svårt att avvattna sediment. Fällningsmetoden tar dock inte bort miljögifterna i sedimenten. Ytterligare en komplicerande aspekt är att om man väl kommit till bukt med internbelastningen från sedimenten brukar det innebära bättre syresättning och ökad bioturbation av bottenlevande djur. Det innebär att miljögifter lättare sprids från djupare sediment till de övre sedimenten och att miljögifterna lättare kan nå högre upp i näringskedjan via fiskars predation på bottenlevande djur.

Hur man än gör blir det inte rätt. Dagens MKN har tagits fram genom att arbeta i stuprör och det saknas en realistisk plan för hur dessa skall kunna nås samtidigt.

Därför efterfrågas en vägledning som talar om hur kommuner ska förhålla sig. Dessutom behövs en genomgång av konflikter som uppstår inom åtgärdsarbetet för att nå satta MKN samt en prioritering av MKN för respektive vattenförekomst.

Gällande åtgärds mål 1 för Myndigheter och kommuner (se 5.1) som lyder:

Jonas Qvarfordt

Alla myndigheter och kommuner som omfattas av åtgärdsprogram ska senast februari varje år, med början 2020, rapportera till Vattenmyndigheten vilka åtgärder som genomförts under föregående kalenderår i syfte att säkerställa miljö kvalitetsnormerna. lämnas följande synpunkter:

Vattenmyndigheten bör övergripande ansvara för att samordna och underlätta för kommunerna gällande den återrapportering som förväntas genomföras. Kommer återrapporteringen att omfatta rapportering av enskilda tillsynsinsatser (se 5.11 Kommunerna, åtgärd 1) är det av stor vikt att Vattenmyndigheten undersöker möjligheten att ta fram ett rapporteringsverktyg som kommunerna, via sina ärendehanteringssystem, enkelt kan nyttja. Exempel på sådant verktyg är den XLM-fil som Livsmedelsverket efterfrågar i kommunernas årliga rapportering av livsmedelskontrollen.

Gällande tillägg av ny åtgärd för kommunerna (se 5.1) som lyder: *Kommunerna ska verka för att minska utsläppen av dioxiner och dioxinlika föreningar från småskalig förbränning. Åtgärden ska genomföras i samverkan med Naturvårdsverket och Energimyndigheten. Åtgärden ska genomföras så att den bidrar till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.* lämnas följande synpunkter:

I genomförandebeskrivningen till detta nya mål anges, bland annat, att kommunen eller den kommunala nämnden ska förbjuda eldning av trädgårdsavfall inom detaljplanlagt/tätbebyggt område och svara för borttransport av trädgårdsavfall.

Att helt förbjuda eldning kan vara lagtekniskt svårt med anledning av den lydelse som framgår av 40 § i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Lokala hälsoskyddsföreskrifter antas med stöd av ovan nämnda paragraf och enligt denna får kommunen endast tillfälligt sätta ett förbud mot eldning av löv, kvistar och annat trädgårdsavfall i planlagt områden. Genomförandebeskrivningen bör därför uppdateras så att det framgår att kommuner ska verka för att tidsbegränsa eldning av löv, kvistar och annat trädgårdsavfall.

Synpunkter inom delsamråd om *Arbetsprogram med tidplan (Dnr 537-5159-17)*.

Kommande förvaltningscykel kommer innefatta åtgärdsprogram med flera nya ämnen och miljö kvalitetsnormer för dessa. I nuläget saknas kompetens i kommunen kring att hantera detta. Det är få kommuner (och även få konsulter) som sitter på kompetens att veta vilka parametrar som är

Jonas Qvarfordt

relevanta att screena/följa i vattenförekomsterna. Det är även oklart var källan för att komma tillrätta med problemet finns när man väl konstaterat förhöjda halter som behöver åtgärdas. För att kunna hantera detta efterfrågas en tydligare vägledning riktad till kommunen att ha som stöd vid miljöövervakning och åtgärdsplanering.

Gällande de fyra frågor som Vattenmyndigheten särskilt vill ha svar på så har kommunledningskontoret inga invändningar och föreslår följande svar:

1. Är det tydligt vilka arbetsmomenten är och när de kommer att genomföras under denna förvaltningscykel? JA
2. Är det tydligt hur Danderyds kommun berörs av vattenförvaltningen? JA
3. Är det tydligt hur och när det går att delta och tycka till om arbetet med vattenförvaltningen under denna förvaltningscykel? JA
4. Är det tydligt hur synpunkterna från samrådet tas om hand under denna förvaltningscykel? JA

Åsa Heribertson
KommundirektörJonas Qvarfordt
Miljösamordnare**Handlingar i ärendet**

Tjänsteutlåtande

Bilaga 1 Missiv

Bilaga 2 Förslag till åtgärdsprogram 2018–2021 för nya prioriterade ämnen

Bilaga 3 Bilagor A–E till förslag till åtgärdsprogram 2018–2021

Bilaga 4 Underlagsrapport till reviderade miljökvalitetsnormer avseende koppar och zink

Bilaga 5 Förslag till föreskrifter om reviderade miljökvalitetsnormer för Norra Östersjöns vattendistrikt

Bilaga 6 Arbetsprogram med tidplan för Norra Östersjöns vattendistrikt

Expedieras

Beslut och tjänsteutlåtande märkt Dnr: 537-5322-2017 till

vattenmyndigheten.norbotten@lansstyrelsen.se

Beslut och tjänsteutlåtande märkt Dnr: 537-5159-2017 till

vattenmyndigheten.vastmanland@lansstyrelsen.se